

Če tatvina razun tega, česar je za hudodelstvo treba, ni dalje obtežena, jo je kaznovati s težko ječo od 6 mescev do 1 leta; pri obteževavnih okolšinah pa med 1 in 5 leti.

Ako ukradeno več kakor 300 goldinarjev znese; — ali če se je tatvina s posebno prederznostjo, s silo ali zvijačnostjo doprinesla; — ali če se je tat, na tatvini zalezen, zoper kacega človeka djanske sile ali nevarnega žuganja poslužil, da bi se obdržal v posesti ukradene reči; ali če je krasti storivcu že v navado prišlo, gré prisojevati težko ječo od 5 do 10 let.

Da se je tatvina ponoči doprinesla, to še sicer samo za se ne stori vselej hudodelstva, vendar se mora takošna tatvina bodi si v izmeri terpeža ali v poostrenju kazni huje kaznovati, kakor če bi se bila pri enakih drugih okolšinah po dnevi zgodila.

(Dalje sledi.)

Polovanje po Laškim.

Spisal M. Verné.

30. pismo.

Dragi prijatelj!

Drugo jutro, 20. dan maliga serpana, sim se po prijaznim dolu, ki je poln globokih jarkov, nazaj v Kastelamare peljal.

Kastelamare (Castrum maris Stabiæ) ni sicer veliko, pa delavno in bogato mesto, kjer posebno kupčijske in vojne ladje tešejo.

Tù, ali malo proč na zorno stran, je stalo nekdanje mesto Stabia (Stabiæ), kjer je Plini o strašni nesreči, ki je 24. dan veliciga serpana leta 79 Stabio, Pompeje in Herkulana zadela, revno poginil.

V Kastelamari imajo mnogo čislane zdravilne toplice, in precej visoko prek zeleniga hriba kraljevo poslopje, ki ga „Qui si sana“ (tù se ozdravi) imenujejo. Mesto šteje le kacic 8000 duš, pa malo po malim zmiram raste.

Od Kastelamare v Napolo je železna cesta napravljena; pa sim raji po navadni cesti šel, de sim po poti še mestica Torre dell' Annunciata, Torre del Greco, Rezino in Portiči, kjer sim prej le skozi šel, bolj ogledal.

Torre dell' Annunciata je nekdanje Oplonti pri majhni, pa imenitni reki „Sarno“. Mestice je prav prijazno in šteje kacic 5000 duš.

Nekoliko bliže Napole je Torre del Greco, velik prijazen terg, ki ga je ognjobjuvni Vezuvi že mnogokrat in poslednjič v letu 1794 nemilo razdjal; pa vsakikrat so ga spet sozidali. Toliko zamore ljubezen do domovine!

Še nekoliko bliže Napole je Rezina (nekdaj Retina), ki sim jo že prej v mislih imel; — zalo mestice med Vezuvjem in morjem, ki šteje blizo 6000 duš.

Tikama Rezine leže verh nekdanjiga Herkulana Portiči s krasnim kraljevim poslopjem, čez veliko cesto sozidanim.

Nekdanjiga Herkulana je pa le malo odkopaniga, in tudi se ga ne bo dalo veliko več odkopati, ker je današnji terg Portiči, ki šteje okoli 4000 duš, ravno verh njega sozidan. Gledišče (teater), nad katerim nove poslopja stojé, je treba z lučjo ogledovati; v drugim kraji pa, zunaj današnjiga terga pri morji je nekoliko hiš popolnoma odkopanih.

Od tod je v Napolo še eno uro po lepi, rodovitni ravnini, po kateri potok Sebet (Sebethus) teče. Že pozno zvečer sim bil spet v Napoli.

23. dan maliga serpana ob sedmih zvečer sim jo

na Sardinskim parobrodu, ki ga „Kastor“ imenujejo, po medzemeljskim morji iz Napole nazaj proti domu odri- nil. Kmalo po osmih zjutraj 24. dan imenovaniga mesca, smo prišli 165 mornarskih milj dalječ, v Civitove- kio (Civita-vecchia) nekdanje „Centum cellæ Tra- jani“. Mestice je majhno, pa terdno obzidano z lepimi lukami. Ljudi šteje mesto mende blizo 7000, ki veči- del od kupčije živé. Zemlja okrog mesta je zlo belka- sta in mende nič kaj rodovitna.

Po štirih popoldne smo jo naprej potegnili. Kmalo je bilo viditi na desni kako uro od morja prek hriba majhno, obzidano štirivoglato mestice, ki mu Kornet (Corneto) pravijo, in kjer je jetnišnica za malopridne duhovne Papeževih dežel. Vodja parobroda (capitano), že siv, častivreden možak iz Dalmacie, mi ga je kazal, in močno me je veselilo, de sim priložnost imel, na sredzemeljskim morji slovensko govoriti.

Proti večeru smo vidili pred seboj visok hrib, ki dalječ v morje šterlí, in ki se mu „Mons argenta- rius“ (Srebernek) pravi. — Po enajstih ponoči smo bili vštric Elbe, tistiga slovečiga otoka, ki je bil nekaj časa Napoleonovo cesarstvo. Tù se nisim mogel preču- diti, kako se tudi prebrisane, modre glave včasih mo- tijo. Kako nek so mogli misliti, de bo velikán devet- najstiga stoletja, kterimu je bila celò Europa premajhna, s tem otočkam zadovoljin! Žal mi je bilo, de nisim mo- gel nič prav razločiti, desiravno smo bili blizo otoka, in desiravno je luna lepo sijala. Na desni sim pa, Elbi nasproti, pod ne ravno visocim hribam, na Toškanskim mesto Piombín (Piombino) prav dobro vidil. Nek pop- tnik pa mi je pravil, de je le revno mestice, ki ne šteje čez 6000 duš. Jez Ti ga le zato v misel vza- mem, ker se je Napoleonov svak Bačički po njem voj- voda ali kneza piombinskiga imenoval.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Siska 12. okt. B. Od kar sim bil „Novičar“ zadnjikrat pisal, se je pri nas dosta premenilo, ne samo u trgovini, tudi zemlja ali okolica Siska je družega ogleda. Kar žitno trgovino utiče, je imenitno povedati, da cena pšenice je padla, Bečajska nar lepši sorte na 3 fl. 45 kr., lepa iz Bečkereka na 3 fl. 40 kr.; sla- beji se po 3 fl. 35 kr. in tudi po 3 fl. 30 kr. dobiva. Pančovarska, med temi sortami nar slaběji spoznana, veljá 3 fl. 20 kr. Koruza se nekak stare cene derží; zdrava roba je po 2 fl. 40 do 2 fl. 45 kr., smerdljiva ali vneta po 2 fl. 35 vagán. Soršica (napolica) po malem dolazuje in še zmiraj 2 fl. 45 do 2 fl. 50 velja. Ječana (ječmena) je došlo pred kratkem 4000 vaga- nov, pa cena mu je po 2 fl. 20 kr.; nekaj slabega se po 2 fl. 6 do 2 fl. 10 kr. ponuja. Zob (ovès) se ne- kak Siska bojí in noče iz Banata po velikim gor priti, čeravno bi ga cena od 1 fl. 40 do 1 fl. 45 kr. vagán mikati mogla.

Bliža se po vodi prek Siska novih 50000 vaganov žita, večidel sopet pšenice, ali bati se je, da bojo 2 ali 3 tedne zadržani, ker huda voda prihaja in pot za živino zagraja.

Sava in Kupa, po dolgem dežju sila veliki, grozno potoplino vzrokujete. Sava je zgor Siska nasuto zavíro pred dvema dnevama prederla in vasí Galdovo, Tišino in Hrastenico povodnila. Kar je po ondašnjih krajih koruze, zela ali družega zelenja raslo, so nesrečni ljudjé še nezrelo potergati mogli. V Sisku ladje s hišami u jedni ravnini stojé; po cestah pa, po kterih smo pred 4 dnevi še lahko hodili, se sedaj s colničkom vozimo. — Zgornje pošče danas dobili nismo; Bog daj! da bi nam to ne bilo pomen še družih večih škod. Terdni Za- grebački most siloviti Savi zoperstati ni mogel.

Xp. Iz Ormoža. Ker sim čakal in čakal, da bo kak domorodec se oglasil o popisu našega ljudskega šolstva v preteklem šolskem letu, pa razun Lutomera in Št. Petra poleg Radgone se dosihmal ni besedice čulo, čem jez povedati, kar sim zvedel po prijaznosti o teh rečeh zvedenih prijatlov.

Da narpoprej tistim, ki abotno mislijo, da na južno-izhodni strani Štajarskega, ki se s Horvaškim mejí, le divji neotesani narod brez šolskega in verskega poduka prebiva, resnico odkrijem, jim v gotovih številkah pred oči postaviti hočem stan šolstva tréh dekanijnih okrajev, Lutomerskega namreč, Velke Nedele in Zaverš.

Lutomerski dekanijni okraj zapopade sledeče fare: Št. Petra pri Radgoni, Kapelo, Sv. Križa pri Lutomeru, Sv. Jurija na Šavenci, Sv. Antona v Goricah, Malo Nedelo, Lutomer in Vse Svetce v Lutomerskih Goricah, potem 3 podružnice: sv. Duha na dolni Šavnici, Cezanjevce in Veržejo. V tem okraji je bilo preteklo šolsko leto 3251 za šolo vgodnih otrok, izmed katerih jih je 2504 v vsakdanjo šolo hodilo, — 747 brez šolskega poduka ostalo. Šolarjev za nedeljske šole je bilo 1564, izmed katerih jih je v šolo šlo 1343, brez nedeljskega poduka pa ostalo 221.

Poglejmo sedaj v bližnjo dekanijo Velke Nedele s farami: Velke Nedele, Ormoža, Središč, Št. Volbenka, Št. Miklavža, Št. Tomaža, Polensaka in Št. Lenarta pri Velki Nedeli, in s podružnicama sv. Ivana na Humi in Jeruzalema v Lutomerskih goricah, in našli bomo, da izmed 1915 za šolo vgodnih otrok jih je v vsakdanjo šolo hodilo 1558. — 357 pa ne; šolarjev za nedeljsko šolo se je štelo 1142, katerih je v šolo šlo 974, brez nedeljskega šolskega poduka jih je ostalo 168.

Iz dekanije Velke Nedele podajmo se še v sosedni Zaverški dekanijni okraj, ki obseže sledeče fare: Zaverše, Št. Barbaro v Halozah, Št. Vit poleg Ptuja, in podružnico sv. Duha v Halozah. Tu najdemo 2077 za vsakdanjo in nedeljsko šolo pripravnih otrok, izmed katerih jih je 923 v vsakdanjo, 608 v nedeljsko šolo hodilo; 472 jih je ostalo brez vsakdanjega šolskega poduka, 74 pa brez nedeljskega.

V vsih teh farah so ljudske šole, večidel z dvema razredama (klasama) v dvéh učilnicah z enim učiteljem in enim ali dvéma podučiteljema, ki učijo otroke v vsakdanjih šolah pa tudi nedeljskih, ktere so povsod vpeljane. Tudi podfare (lokalije) in podružnice imajo večidel ljudsko šolo z eno učilnico in enim učiteljem; podružnica Jeruzalemska nima šole, zato pa so v Runci pred nekimi leti šolo osnovali, da se saj po malem vstreže potrebam tistih otrok, katerih stariši stanujejo po goricah.

Iz tega zamorejo tisti, ki preradi naše ljudstvo divjake brez vsega šolskega poduka imenujejo, lahko razviditi, da ni ravno taka, kakor oni abotno očitajo. Res je sicer, da še vsi stariši ne spoznajo neprecenljive koristnosti šolskega poduka, po katerim še le človek na višji stopnjo človeštva stopi, in ko svoj um razjasni in serce omeči, se pripravnega storí marsikteri dobiček doseči, ktereга tisti nikakor dospeti ne more, kteremu je svet tako rekoč z dilami zabit, — ali mahoma se preprostemu ljudstvu, ki je še pred maló leti v sužnosti tlake in desetine bilo, in je šolo le za gospoda narejeno mislilo, ne dajo oči odpreti, da bi že od konca do kraja vsi spoznali: da cerkev in šola ste svetišči, kjer človek divjaštvo sleče in prav za prav še le človek postane. Svesti si zamoremo biti, da bo sedaj ljudstvo od leta do leta bolj veliki prid šolskega poduka spoznalo, in svoje otroke tudi po šoli očlovečilo. (Dalje sledí.)

Iz Ljubljane. Prijatlam kmetijstva in domačiga slovsstva zamoremo veselo novico naznaniti, da izverstno

pridni gosp. fajmošter J. Zalokar so te dni poslali odboru kmetijske družbe že drugi obširni del kmetijskih bukev, ki zapopade „živinorejo“ Tako zna biti, če gosp. fajmoštra ne bo kaj posebniga zadrževalo, da ob novim letu dogotovijo celo delo. Resnično rečemo, da tako važno delo tako dobro in tako naglo dovršiti, je le možu mogoče, ki je navdan žive ljubezni do domovine, v kmetijskih razdelkih popolnoma izveden in v slovenskim pisanji izverstno izurjen. — Pridnisadjorejic in ud krajnske kmetijske družbe gosp. fajmošter Matevž Mužina iz Vranje v Istrii so poslali kmetijski družbi spet letos 12 sort večidel žlahnih zimskih hrušk in pa posebno lepih nešpelj na ogled, katerih cepiči, ki so nam jih pred nekimi leti na Krajnsko poslali, že tudi pri nas prav dober zarod obetajo. Tako se očitno kaže velika koristnost, ktero delijo cepiči žlahniga sadja v povzdigo sadjoreje, če grejo križem sveta. — Novi vodja našiga gimnazia gosp. Necasek je došel v saboto iz Héba v Ljubljano.

Novičar iz mnogih krajev.

Višji deželne sodnije (apelacije) bojo po novi osnovi na Dunaji (za Austrio in Solnograško), v Pragi (za Česko), v Bèrnu (za Marsko in Šlesko), v Gradcu (za Štajarsko, Koroško in Krajnsko), v Insbruku (za Tiroljsko in Vorarlberško), v Terstu (za Istrijsko in Goriško), v Lvovu (za izhodni del Galicie in Bukovino), v Krakovi (za zahodni del Galicie in Krakovo), v Temešvaru (za Serbsko vojvodino in Temeški bant), v Zagrebu (za Horvaško in Slavonsko), v Sibirju (za Erdeljsko), v Milanu (za Lombarško), v Benetkah (za Benečansko), v Zadru (za Dalmacio); za Ogersko še to ni določeno. — Vse večí dežele se bojo razdelile v kresije in te v okraje (Bezirk), manjši dežele, kakor Koroška, Krajnska, Šleska, Solnograška in Bukovina, pa ne bojo imele kresij, ampak le okraje, ki bojo neposredno podverženi deželniemu poglavarstvu. — Iz osnove nove postave za somnje se zvé, da bojo somnji v več verst razdeljeni, za vsak somenj bo posebin red določen in posebna somenjska komisija postavljena. — Ministerstvo denarstva je na znanje dalo, da je bilo mesca septembra za 162 mil. in 197.305 fl. papirniga derž. denarja med ljudstvom, tedaj za 2 mil. in 734.450 fl. manj, kot prejšni mesec. — Za veliko cesto med Istrio in Krajnskimi je ministerstvo kupčijstva 30.000 fl. dovolilo. — Naša vlada, ki tudi v Serbio sol pošilja, je podaljšala za prihodnje leto 1853 po dozdani pogodbi to prodajo. — Deset mašin kuje sedaj krajcarje v Dunajski denarni kovnici, ktera je v kratkim blizo 5000 centov starih krajcarjev za prekov dobila. — V Reki je povodinj ameriksanski mlin čisto pokončala; škoda znese 200.000 fl. — Tudi na Beneškimi je silno deževje veliko škodo napravilo in je posebno otavo pokvarilo. — Na Dunaji je nek umetnik mašnico z najdel, ki ometa dimnike prav lahko in tako dobro, da prihodnjič ne bomo dimnikarjev potrebovali. — V Turčiji se vedno bolj pléte klobčič zadržg in notranjih zmešnjav. — Na sv. Mihela dan so sv. oče papež spet 3 rajnke mnihe za svetnike posvečili. — V Liptavski stolici na Ogerskim so zasačili nekiga človeka, ki se je za aposteljna nove vére vedel, ktera je po Francoskim, Nemškim in Švajci zlo razširjena, in ktere spoznavavci se „nasledniki Kristusa“ imenujejo. — Ravno prinese telegraf novico, da je Napoleon v saboto popoldan v Pariz došel, kjer je bil nepopisljivo slovesno sprejet, in da se je v tuilerijah (stanišu Francoskih kraljev) vselil, ne pa v svojim prejšnim stanovanji.